

**Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova**

17.05.2024 nr. 401
mun. Chișinău

**Ministerul Culturii
al Republicii Moldova**

17.05.2024 nr. 174
mun. Chișinău

ORDIN

**Cu privire la aprobarea Planului interministerial
de integrare a acțiunilor de Alfabetizare Informațională
și Media (AIM) în planurile de acțiuni ale instituțiilor
de stat relevante pentru anii 2024 – 2026**

În temeiul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 și în scopul implementării Planului de acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027, ministrul educației și cercetării și ministrul culturii emit prezentul,

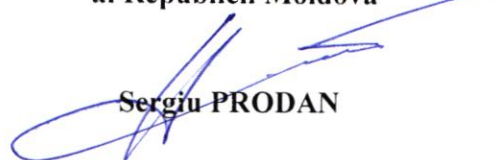
ORDIN:

1. Se aprobă Planul interministerial de integrare a acțiunilor de Alfabetizare Informațională și Media (AIM) în planurile de acțiuni ale instituțiilor de stat relevante pentru anii 2024 – 2026 (se anexează).
2. Responsabil de punerea în aplicare a prezentului ordin se desemnează Direcția Generală Politici în domeniile învățământului general și învățare pe tot parcursul vieții a Ministerului Educației și Cercetării.
3. Monitorizarea implementării Planului interministerial de integrare a acțiunilor de Alfabetizare Informațională și Media (AIM) în planurile de acțiuni ale instituțiilor de stat relevante pentru anii 2024 – 2026 se pune în sarcina Centrului de Jurnalism Independent.
4. Prezentul Ordin se publică pe pagina web a Ministerului Educației și Cercetării și a Ministerului Culturii.
5. Conducătorii autorităților semnatare vor controla executarea prezentului ordin.

**Ministrul Educației și Cercetării al
Republicii Moldova**

Dan PERCIUN

**Ministrul Culturii
al Republicii Moldova**

Sergiu PRODAN

PLAN INTERMINISTERIAL

de integrare a acțiunilor de Alfabetizare Informațională și Media (AIM) în planurile de acțiuni ale instituțiilor de stat relevante pentru anii 2024 – 2026

Acronime	1
I. INTRODUCERE.....	2
Definirea termenului și domeniului de Alfabetizare informațională și media (AIM)	2
Cadrul și contextul elaborării Planului Interministerial de Alfabetizare informațională și media (AIM)	2
II. SCOPUL PLANULUI INTERMINISTERIAL AIM.....	3
III. OBIECTIVELE GENERALE (OG) ȘI OBIECTIVE SPECIFICE (OS) ALE PROGRAMULUI.....	3
IV. CADRUL LEGISLATIV AL DOMENIULUI AIM ȘI CONCORDANȚA CU STRATEGIILE ȘI POLITICILE NAȚIONALE	4
Concordanța cu Acordul de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană.....	4
Concordanța cu Planul Național de acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027.....	5
Concordanța cu Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (SND-2030).....	5
Concordanța cu Strategia de dezvoltare „Educația 2030”	6
Concordanța cu Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM).....	6
Concordanța cu Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD).....	7
Concordanța cu Programul de dezvoltare a mass-media pentru anii 2023-2026.....	8
Concordanța cu Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM)	8
V. ANALIZA SITUAȚIEI.....	9
Principalele bariere și provocări	9
Dimensiunea cercetării și evaluării AIM la nivel național	10
Dimensiunea educației formale	12
Dimensiunea educației non-formale	13
Dimensiunea sectorului mass-media	13
Dimensiunea reglementării conținutului mass-media și informațional	14
VI. IMPACT.....	14
VII. RISCURI DE IMPLEMENTARE	16
VIII. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE ȘI PARTENERI DE IMPLEMENTARE	17
IX. DRAFTUL ACȚIUNILOR PLANULUI INTERMINISTERIAL 2024 - 2026 de integrare în planurile de acțiuni anuale ale instituțiilor relevante de stat a activităților Alfabetizării Informațională și Media (AIM)	18
OBIECTIVUL GENERAL 1: Integrarea dezvoltării abilităților de gândire critică, de alfabetizare informațională, media și digitală în cadrul disciplinelor obligatorii din instituțiile de învățământ din Republica Moldova (ciclul de studiu preșcolar, primar, gimnazial, liceal și universitar)	18
Obiectiv specific 1.1. Lansarea/Pilotarea procesului de integrare a dezvoltării abilităților AIM în instituțiile preșcolare din Republica Moldova.....	18
Obiectiv specific 1.2. Lansarea/Pilotarea procesului de integrare trans disciplinară a dezvoltării abilităților AIM și digitală în instituțiile de învățământ general, inclusiv în instituțiile profesionale tehnice din Republica Moldova	21
Obiectivul specific 1.3 Creșterea accesului cadrelor didactice din învățământul general și universitar la oportunități de dezvoltarea a abilităților și capacităților în domeniul AIM și digitală și promovarea și integrarea acestora în procesul de predare.....	24
OBIECTIVUL GENERAL 2. Ajustarea și continuarea promovării disciplinei opționale Educație pentru media în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, ciclul de studiu primar, gimnazial și liceal, în cadrul disciplinei opționale Educație pentru media.....	26
Obiectiv specific 2.1. Optimizarea și actualizarea curriculei și a materialelor didactice a disciplinei	

<i>opționale Educație pentru media</i>	26
<i>Obiectiv specific 2.2. Creșterea accesului online și offline al tinerilor, inclusiv a celor cu cerințe educaționale speciale, la resursele educaționale și informaționale în domeniul alfabetizării media și informaționale în cadrul educației formale</i>	28
OBIECTIVUL GENERAL 3. Creșterea nivelului de alfabetizare informațională, media și digitală a cetățenilor prin intermediul programelor educaționale non-formale, a resurselor și campaniilor informaționale și media	29
<i>Obiectiv specific 3.1 Creșterea și diversificarea oportunităților pentru tineri și adulți la instruirii non-formale și resurse în domeniile relevante alfabetizării media, informațională și digitală</i>	29
<i>Obiectiv specific 3.2 Creșterea accesului pentru diverse categorii de populație la conținut media ce au ca scop alfabetizării media, informațională și digitală</i>	34
<i>Obiectiv specific 3.3. Monitorizarea/evaluarea la nivel național a nivelului de AIM a populației din Republica Moldova</i>	37

Acronime

AIM	Alfabetizare Informațională și Media
ABRM	Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova
CA	Consiliul Audiovizualului
CJI	Centrul pentru Jurnalism Independent
CBTM	Cadrul Bugetar pe Termen Mediu
CMT -	Centrul Media pentru Tineri
CFCL	Centrului de Formare Continuă și Leadership
DW Akademie	Deutsche Welle Akademie
HG	Hotărârea Guvernului
INEL	Institutul Național de Educație și Leadership
IMS	International Media Support
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MC	Ministerul Culturii
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
OG	Obiectivul general
OS	Obiectivul specific
OSC	Organizație a Societății Civile
SIDA	The Swedish International Development Cooperation
SND	Strategia Națională de Dezvoltare
UNICEF	United Nations Children's Fund
USAID	United States Agency for International Development
Moldova	

I. INTRODUCERE

Alfabetizarea informațională și media (în continuare AIM) presupune un set de competențe indispensabile pentru consumul de informații și conținut media în spațiul informațional actual, care se schimbă continuu, în ritm accelerat. Aceste schimbări aduc diversitatea de formate și de conținut, de surse și de platforme de distribuție. O societate formată din cetățeni care au un nivel înalt de gândire critică, care cunosc cum să se identifice și să se informeze din surse de încredere, care consumă, produc și distribuie informații într-un mod responsabil, care pot distinge elementele de propagandă, manipulare sau dezinformare, este un factor esențial pentru rezistența la pericolele și riscurile pentru securitatea informațională, dar și pentru procesele democratice în orice țară, dar mai ales pentru statele care se confruntă cu multiple provocări legate de mediul informațional.

Definirea termenului și domeniului de Alfabetizare informațională și media (AIM)

Alfabetizarea media a fost definită de Comisia Europeană ca un domeniu ce se referă la toate aspectele tehnice, cognitive, sociale, civice și capacitățile creative care permit să accesăm și să avem o înțelegere critică și să interacționăm cu media. Aceste capacități permit exercitarea gândirii critice, participând în același timp la aspectele economice, sociale și culturale ale societății și joacă un rol activ în procesul democratic. De asemenea, alfabetizarea media se referă la toate tipurile de media (televiziune, radio, presă), prin toate tipurile de canale (tradiționale, internet, rețele sociale) și vizează consumatorii media de toate vârstele. Domeniul AIM include și alfabetizarea și competențele digitale ale populației.

Mai detaliat, experții în informație, tehnologie și mass-media au ajuns la un consens că alfabetizarea media și informațională se preocupă de perceperea conținutului de către consumatori, de modul în care conținutul este produs și difuzat și de către cine; modul în care oamenii folosesc sau nu informațiile, cum interacționează sau nu cu bibliotecile, cu mass-media și serviciile tehnologice; ce cunoștințe, aptitudini și abilități trebuie să dețină oamenii pentru a evalua informația; modul în care oamenii pot gestiona interacțiunile cu informațiile pentru a obține rezultatele dorite în viața lor socială, politică, economică și culturală.¹

Cadrul și contextul elaborării Planului Interministerial de Alfabetizare informațională și media (AIM)

În mai 2023, cu suportul International Media Support (IMS), Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) a prezentat Proiectul Programului Național de Alfabetizare informațională și media (AIM) ce propunea o foaie de parcurs de acțiuni prioritare pe care ar fi trebuit să și le asume statul Republica Moldova în domeniului AIM și digitală. Proiectul de document a fost elaborat în conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova și documentele de politici strategice naționale în domeniul educației și a securității informaționale, precum și inițierea unui plan de acțiuni intersectoriale, asigurate de obiectivele și acțiunile specifice propuse care vizează următoarele domenii: educație, tineret, cultură, cercetare și mass-media.

În urma discuțiilor cu reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării (MEC) și inclusiv cu noul ministru desemnat Dan Perciun, s-a propus restructurarea acestui Program și focusarea pe un Plan Interministerial ce ar urma să fie implementat sub coordonarea Ministerului Educației și Cercetării (MEC) și a Ministerului Culturii (MC), precum și cu suportul partenerilor de implementare din cadrul instituțiilor de stat relevante,

¹ Global Standards for Media and Information Literacy Curricula Development Guidelines, UNESCO, Septembrie 2019
[Global Standards for Media and Information Literacy Curricula Development Guidelines_EN.pdf \(unesco.org\)](#)

dar și al organizațiilor din societatea civilă. Resursele financiare pentru implementarea acestui plan vor fi alocate din bugetul de stat și sursele externe de finanțare.

Acest Plan Interministerial a fost elaborat în baza analizei documentelor relevante domeniului AIM, politicilor și legislațiilor naționale și internaționale, a ședințelor și consultațiilor cu reprezentanții instituțiilor vizate de către cercetătoarea și experta în domeniul AIM Angela Vacaru în cadrul proiectului “Avansarea alfabetizării informaționale și media în Moldova” implementat de Centrul pentru Jurnalism Independent, cu suportul financiar al International Media Support (IMS).

II. SCOPUL PLANULUI INTERMINISTERIAL AIM

Creșterea nivelului de alfabetizare informațională și media a cetățenilor Republicii Moldova, prin sporirea accesului la oportunități de informare și învățare formală și informală, începând cu nivelul preșcolar și continuând cu toate celelalte categorii de vârstă, la care să aibă acces inclusiv reprezentanții minorităților lingvistice și etnice, categoriile social-vulnerabile, grupurile cu acces limitat la informații și cele cu cerințe educaționale speciale (cum ar fi persoane cu deficiențe de auz sau vâz, etc.).

Planul reprezintă o etapă de planificare strategică la nivel național a acțiunilor în domeniul AIM pe termen mediu de trei ani și identifică domeniile prioritare de intervenție și distribuția intersectorială a rolurilor și responsabilităților între Guvern, societatea civilă, sectorul media și potențial sectorul privat, precum și comunitatea donatorilor.

Aria de acțiune a acestui plan se limitează în mare parte la implementarea inițiativelor în domeniul educației formale și non-formale și a cercetării în domeniul AIM și digitală, și nu-și propune obiective sau inițiative din domeniul reglementării sectorului media și informațional, mecanisme de fact-check-ing și combatere a dezinformării. Deși acestea contribuie semnificativ la îmbunătățirea nivelului AIM și digitală a populației, la moment sunt deja elaborate sau în proces de elaborare alte strategii, programe sau proiecte care acoperă aceste domenii specifice:

- Programul național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026
- Strategia securității informaționale a Republicii Moldova pentru anii 2019–2024

De asemenea, în 2023 a fost lansată activitatea Centrului pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării, care are misiunea de a consolida și îmbunătăți eforturile interinstituționale în lupta împotriva dezinformării, manipulării informațiilor și împotriva acțiunilor coordonate de răspândire a mesajelor, narațiunilor, comunicărilor, indiferent de originea acestora, care prezintă pericol sau pot periclita realizarea intereselor naționale.

III. OBIECTIVELE GENERALE (OG) ȘI OBIECTIVE SPECIFICE (OS) ALE PROGRAMULUI

OBIECTIVUL GENERAL 1

Integrarea dezvoltării abilităților de gândire critică, de alfabetizare informațională, media și digitală în cadrul disciplinelor obligatorii din instituțiile de învățământ din Republica Moldova (ciclul de studiu preșcolar, primar, gimnazial, liceal și universitar)

- OS 1.1. Lansarea/Pilotarea procesului de integrare a dezvoltării abilităților AIM în instituțiile preșcolare din Republica Moldova
- OS 1.2. Lansarea/Pilotarea procesului de integrare trans disciplinară a dezvoltării abilităților AIM și digitală în instituțiile de învățământ general, inclusiv în instituțiile profesional tehnice din Republica Moldova

- OS 1.3. Creșterea accesului cadrelor didactice din învățământul general și universitar la oportunități de dezvoltare a abilităților și capacităților în domeniul AIM și digitală și promovarea și integrarea acestora în procesul de predare.

OBIECTIVUL GENERAL 2

Ajustarea și continuarea promovării disciplinei opționale Educație pentru media în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, ciclul de studiu primar, gimnazial și liceal, în cadrul disciplinei opționale Educație pentru media

- OS 2.1. Optimizarea și actualizarea curriculei și a materialelor didactice a disciplinei opționale Educație pentru media
- OS 2.2. Creșterea accesului online și offline al tinerilor, inclusiv a celor cu cerințe educaționale speciale, la resursele educaționale și informaționale în domeniul alfabetizării media și informaționale în cadrul educației formale

OBIECTIVUL GENERAL 3

Creșterea nivelului de alfabetizare informațională, media și digitală a cetățenilor prin intermediul programelor educaționale non-formale, a resurselor și campaniilor informaționale și media

- OS 3.1. Creșterea și diversificarea oportunităților pentru tineri și adulți la instruiți non-formale și resurse în domeniile relevante alfabetizării media, informațională și digitală
- OS 3.2. Creșterea accesului pentru diverse categorii de populație la conținut media ce au ca scop alfabetizării media, informațională și digitală
- OS 3.3. Monitorizarea/evaluarea la nivel național a nivelului de AIM a populației din Republica Moldova

IV. CADRUL LEGISLATIV AL DOMENIULUI AIM ȘI CONCORDANȚA CU STRATEGIILE ȘI POLITICILE NAȚIONALE

Republica Moldova nu are o politică națională, strategie, program sau act legislativ care vizează în mod special domeniul AIM și nu există nicio instituție sau autoritate special desemnată să coordoneze și supravegheze acest domeniu. Dacă ne referim la domeniul extins al prevenirii și combaterii dezinformării și propagandei și securității informaționale, conceptele relevante în acest context și domeniul AIM au fost parțial definite sau încadrate ca parte a unei serii de documente legislative și strategii naționale din ultimii ani. În acest sens, cadrul legal principal care reglementează domeniul prevenirii și combaterii dezinformării și propagandei în Republica Moldova vizează câteva documente oficiale, enumerate în continuare:

Concordanța cu Acordul de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană

Programul AIM este în concordanță cu prevederile Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană și anume:

CAPITOLUL 23 - Cooperarea în materie de învățământ, formare, multilingvism, tineret și sport

Articolul 122 - Părțile cooperează pentru a promova învățarea pe tot parcursul vieții și pentru a încuraja cooperarea și transparența la toate nivelurile educației și formării, cu un accent deosebit pe învățământul superior.

Articolul 123 - Această cooperare se concentrează, printre altele, asupra următoarelor domenii:

- (a) promovarea învățării pe tot parcursul vieții, care este esențială pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, permițând cetățenilor să participe pe deplin la viața socială;

- (b) modernizarea sistemelor de educație și de formare, îmbunătățirea calității, a relevanței și a accesului la acestea.

Articolul 125 - Părțile convin să coopereze în domeniul tineretului pentru:

- (a) a întări cooperarea și schimburile în domeniul politicii în materie de tineret și al educației non-formale pentru tineri și pentru animatorii socio-educativi;
- (c) a susține tinerii și mobilitatea animatorilor socio-educativi ca un mijloc menit să promoveze dialogul intercultural și acumularea de cunoștințe, aptitudini și competențe în afara sistemelor educaționale formale.

Concordanța cu Planul Național de acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027

Acțiunile propuse de planul ministerial contribuie la implementarea planului de acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027, și anume:

Capitolul 26. Educație și cultură:

7. I. Modernizarea curriculumului și reconceptualizarea procesului de formare profesională inițială a cadrelor didactice, manageriale, psihologilor școlari, cadrelor didactice de sprijin (altor categorii de specialiști din învățământ).
8. I. Diversificarea ofertei educaționale publice și private prin integrarea prognozei necesităților de competențe, elaborarea programelor de formare pe tot parcursul vieții și de incluziune digitală, inclusiv pentru grupurile vulnerabile și persoanele cu nevoi speciale, precum și pentru recalificarea personalului
11. I. Formarea cadrelor didactice din învățământul general conform noilor programe de studii și curricula națională

Capitolul 31 – Politica externă, securitate și apărare

8. I. Implementarea proiectelor care contribuie la contracararea amenințărilor hibride, consolidarea securității cibernetice și combaterea dezinformării în cooperare cu UE

Concordanța cu Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (SND-2030)

Planul Interministerial AIM asigură coerență obiectivelor și scopurilor setate în SND-2030 și contribuie la realizarea a trei obiective (nr. 3, 7 și 9) și anume:

3. garantarea educației de calitate pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții;
7. asigurarea unei guvernări eficiente și incluzive și a supremației legii;
9. promovarea unei societăți pașnice, sigure și incluzive.

Obiectivul 3 al SND-2030 se referă la garantarea educației relevante și de calitate pentru toți pe întreg parcursul vieții:

- Dezvoltarea holistică a copiilor în educația timpurie, pentru învățarea și bunăstarea pe tot parcursul vieții;
- Formarea competențelor transformative și a abilităților de viitor în sistemul educațional;
- Dezvoltarea unui sistem accesibil, flexibil și relevant de educare continuă a adulților.

Concordanța cu Strategia de dezvoltare „Educația 2030”

La 7 martie 2023, la propunerea Ministerului Educației și Cercetării, Executivul a aprobat Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, document care va contribui la sporirea calității educației, implementarea tehnologiilor digitale, asigurarea sistemului educațional cu personal didactic calificat și competent, precum și la realizarea obiectivelor de integrare europeană pe domeniul educației. Un obiectiv important al strategiei este și învățarea pe tot parcursul vieții, prin diversificarea serviciilor de formare continuă a adulților și crearea unor centre de educație non-formală, inclusiv prin implicarea sectorului privat.

Printre acțiunile care vor sprijini creșterea accesului la educație de calitate se numără programe de incluziune, în special pentru copiii și tinerii din grupurile vulnerabile sau pentru cei cu dizabilități. În același timp, Strategia programează creșterea eficienței cercetărilor, invențiilor și inovațiilor, ceea ce va asigura racordarea sistemului educațional național la cerințele și valorile europene. Inițiativele propuse de Planul Interministerial AIM sunt în deplină concordanță cu aceste obiective ale Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”.

Concordanța cu Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM)

În decembrie 2022 a fost propusă spre consultare Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, iar MEC a fost desemnat autoritatea care va superviza și implementa activitățile din cadrul obiectivului 6.2 Dezvoltarea unei societăți digitale. Alfabetizarea digitală este parte a AIM, iar inițiativele relevante incluse în STDM se referă în special la:

- Integrarea alfabetizării digitale în procesul educațional de bază și promovarea competențelor digitale ca abilități de bază pentru viață, tratate ca o prioritate educațională națională în toate etapele educației (grădiniță, școală, învățământ profesional, universități, învățare pe tot parcursul vieții, învățare specializată etc.);
- Elaborarea și implementarea programelor de formare/instruire privind alfabetizarea digitală a diferitor grupuri-țintă ale societății;
- Perfecționarea cadrelor didactice actuale și viitoare în materie de competențe și dotări corespunzătoare ale instituțiilor de învățământ de toate nivelurile;
- Implicarea tuturor sectoarelor economiei naționale în alfabetizarea digitală și dezvoltarea competențelor;
- Construirea unui sistem educațional pro activ în care nu numai că se predau tehnologiile digitale și utilizarea calculatoarelor, ci și se valorifică tehnologiile digitale pentru a preda toate celelalte materii. Integrarea instrumentelor digitale în procesul educațional va maximiza beneficiile acestuia și, de asemenea, va spori rezistența sistemului educațional la potențiale șocuri viitoare, cum ar fi necesitatea de a trece la modele de educație hibridă forțată sau exclusiv online;
- Utilizarea datelor pentru luarea deciziilor, inclusiv în sectorul educației: Datele și instrumentele digitale integrate în procesele educaționale și de management ar trebui să fie utilizate pentru a influența în mod continuu procesul de luare a deciziilor, astfel încât sistemul educațional să răspundă la nevoile și prioritățile în continuă schimbare și să fie capabil să sprijine dezvoltarea mediului TIC, a economiei digitale și, în cele din urmă, a națiunii digitale.

Deoarece STDM are stipulat acest obiectiv ce include acțiuni ce vizează direct alfabetizarea digitală, acțiuni similare nu au fost incluse repetat în Programul dat.

În Republica Moldova demersul politic s-a orientat spre ODD prin punerea în aplicare a Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, iar Programul AIM este în concordanță cu ODD4 „Educație de calitate”.

Un prim demers strategic este accesul la educația de calitate, care este esențială pentru funcționarea adecvată a unei societăți durabile. ODD 4 „Educație de calitate” este axat pe asigurarea unei educații de înaltă calitate, incluzive și echitabile pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe întreg parcursul vieții. Acest demers are drept scop asigurarea ca toți oamenii, indiferent de sex, vârstă, rasă și origine etnică, precum și persoanele cu nevoi speciale, emigranții, persoanele indigene, copii și tineri, în special cei aflați în situații vulnerabile, să poată învăța pe tot parcursul vieții, pentru a-i ajuta să dobândească cunoștințele și abilitățile necesare, pentru a beneficia de oportunitățile de participare și integrare deplină în societate.

Ținta 4.7. „Până în 2030, a se asigura ca toți elevii să dobândească cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stilul de viață durabil, drepturile omului, egalitatea de gen, prin promovarea unei culturi a păcii și nonviolentei, prin cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă”.

Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 174/2018, are, printre altele, scopul să asigure, să mențină și să dezvolte pluralismul audiovizual, precum și să protejeze și dezvolte spațiului audiovizual național și definește termenii *discursul care incită la ură și securitate informațională*. În Articolul 12 din Cod se menționează că toate persoanele dețin dreptul de acces la serviciile media audiovizuale, iar în Articolul 13 sunt enumerate elementele dreptului fundamental la informare corectă a cetățenilor și exigențele în acest sens (distincția clară între fapte și opinii; verificarea informației; surse sigure, documentare factologică, prezentarea informației în mod imparțial și cu bună-credință etc.). *Articolul 31* menționează că furnizorii publici de servicii media se află în serviciul publicului și trebuie să asigure accesul universal al populației la o diversitate de servicii media audiovizuale care să satisfacă necesitățile informaționale, educaționale și recreative ale tuturor grupurilor sociale de utilizatori. Legea nr. 299/2017 privind aprobarea Concepției securității informaționale a Republicii Moldova definește termenii de *amenințare la adresa securității informaționale, amenințare hibridă de securitate, armă informațională, operațiune psihologică, război informațional, securitate informațională, spațiu informațional* etc.

La momentul elaborării acestui Program, este în proces de consultare, revizuire și aprobare pachetul de legi care vizează activitatea Serviciului de Informații și Securitate (SIS) care va reglementa detaliat atribuțiile, obligațiile și drepturile SIS, fiind stabilite clar categoriile de fapte, riscuri și amenințări, care prezintă un pericol deosebit pentru securitatea națională. De asemenea, la 12 mai 2023, un nou proiect de lege privind accesul la informație a fost votat în prima lectură de către Parlamentul Republicii Moldova, iar la 9 iunie 2023, *Parlamentul l-a aprobat în lectură finală*. Acesta va înlocui Legea nr. 982/2000 privind accesul la informație și își propune să ajusteze în acest sens legislația Republicii Moldova la standardele prevăzute în acordurile și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Printre altele, proiectul de lege introduce o noțiune nouă pentru *informația de interes public*, lărgeste cercul persoanelor care pot solicita informații, revizuieste lista temeiurilor legitime de limitare a accesului la informații, include noi cerințe de asigurare a transparenței proactive, introduce cerința de asigurare a accesibilității paginilor web ale instituțiilor publice pentru persoanele cu dizabilități, prevede un mecanism simplificat de contestare a încălcărilor dreptului la informație în instanța de judecată ș.a., aspecte care ar influența accesul populației și a mass-media la informații de interes public.

Alte acte legislative tangențiale cu domeniul de AIM, dezinformare și Securitate informațională sunt Legea nr. 64/2010 privind libertatea de exprimare, Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și Codul Penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985/2002.

Mai jos sunt enumerate strategiile și programele naționale care încadrează obiective și domenii de acțiune relevante și în concordanță cu Programul propus.

Concordanța cu Programul de dezvoltare a mass-media pentru anii 2023-2026

În 2021, Asociația Presei Independente (API) a depus proiectul programului la Comisia parlamentară pentru cultură, educație, cercetare, tineret, sport și media și la Ministerul Justiției al Republicii Moldova. *Obiectivul specific 3.3.* include dezvoltarea competențelor în materie de educație mediatică, iar planul de acțiune propus se referă și la introducerea unui curs opțional de educație mediatică în învățământul universitar, dar și la pregătirea cadrelor didactice și a curricula pentru cursul Educație pentru media.² Acest Program a fost propus spre consultare publică repetată în mai 2023 și fost votat de Parlament în iulie 2023.

Concordanța cu Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM)

CBTM (2024-2026), documentul principal în baza căruia se întocmește bugetul anual, elaborat în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 și aprobat prin HG nr.776/2020, prevede ca Programul de activitate al Guvernului să:

- asigurare o educație incluzivă, echitabilă și de calitate;
- pregătească cadrele calificate;
- implementeze inovații educaționale în domeniul dezvoltării curriculare și al diversificării și flexibilizării planului-cadru pentru învățământul general;
- promoveze inițiative pentru modernizarea și eficientizarea învățământului profesional tehnic cu implicarea angajatorilor și mediului de afaceri;
- crească competitivitatea instituțiilor de învățământ superior prin modernizarea programelor de studii superioare orientate către piața muncii prin intervenții adecvate în domeniile prioritare ale economiei naționale.

Programul AIM se încadrează în:

Obiectivele Sectorului Educație - (Anexa 22 a CBTM) ce prevede următoarele obiective și priorități relevante:

Obiectivul general 3. Garantarea educației relevante și de calitate pentru toți.

Obiectivul specific 3.1. Dezvoltarea holistică a copiilor în educația timpurie pentru învățarea și bunăstarea pe tot parcursul vieții.

Obiectivul specific 3.2. Formarea competențelor transformative în sistemul educațional.

Obiectivul specific 3.3. Dezvoltarea unui sistem accesibil, flexibil și relevant de educație continuă a adulților în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

II. Prioritățile sectorului

1. Asigurarea cu manuale școlare a tuturor elevilor din instituțiile de învățământ general.
2. Racordarea învățământului profesional tehnic la cerințele și nevoile actuale și de perspectivă a pieței muncii.
4. Implementarea programelor educaționale ce vizează populația în vârstă, inclusiv și cele pentru dezvoltarea competențelor digitale ale adulților.

² Deoarece crearea și includerea unui curs opțional Educație pentru media la nivel universitar este deja parte a Programul de dezvoltare a mass-media 2023-2026, acesta nu a fost inclus în cadrul Programului Național AIM.

Obiectivele Sectorului Cultură (Anexa 21 a CBTM)

Asigurarea activității bibliotecilor și centrelor culturale din subordinea Ministerului Culturii

Susținerea proiectelor culturale ale organizațiilor necomerciale

Susținerea activității teatrelor, a circuitului și a organizațiilor concertistice

Asigurarea activității I.P.N.A. Compania „Teleradio-Moldova”

Asigurarea activității Companiei „Gagauziya Radio Televizionu” (bugetul local, competențe proprii)

Obiectivele Sectorului Tineret și sport (Anexa 19 a CBTM)

II. Prioritățile sectorului - 2. Creșterea nivelului de implicare a tinerilor și a organizațiilor de tineret în procesele decizionale și dezvoltarea serviciilor de tineret.

Reieșind din cele expuse, din perspectiva finanțării, pentru 2024 -2026 unele acțiuni, legate de implementarea Programului, se regăsesc în CBTM, însă, la moment, nu este posibilă estimarea gradului de acoperire financiară a Planului Interministerial AIM în totalitate. Suplimentar, Planul Interministerial AIM prevede și acoperirea financiară din partea comunității donatorilor externi a activităților din planul de acțiuni al Planului Interministerial AIM, care a fost elaborat într-un mod participativ și cu implicarea și consultarea inclusiv a reprezentanților comunității donatorilor.

V. ANALIZA SITUAȚIEI

Alfabetizarea media, informațională și digitală este un domeniu relativ recent, dar dezvoltarea competențelor în această sferă devine tot mai importantă, aceasta fiind inclusă în mod prioritar și frecvent pe agenda statelor. Prioritizarea acestui subiect a fost accentuată în special începând cu perioada pandemică, când abundența de informații și conținut media fals sau manipulator a fost o barieră semnificativă în prevenirea și lupta cu pandemia cauzată de Covid-19. Războiul din Ucraina a accentuat și mai mult importanța abilităților de gândire critică și a necesității sporirii gradului de alfabetizare informațională și media a cetățenilor care se confruntă acum cu un val nou de dezinformare, manipulare și propagandă pe plan intern și extern, ce implică riscuri pentru securitatea națională și regională. Strategia securității informaționale a Republicii Moldova pentru anii 2019–2024 menționează că *tehnologiile informaționale, resursele de informare și sistemele de comunicare electronică au devenit parte indispensabilă a tuturor domeniilor de activitate ale persoanei, societății și statului. Prin dezvoltarea lor accelerată, tehnologiile informaționale contribuie la transformări sociale de esență, fiind un generator pentru apariția și consolidarea societății informaționale de nivel național, regional și internațional, depășind cadrul juridic al frontierelor de stat sau al comunităților de state.*

Astfel, un nivel scăzut de AIM a populației este o piedică pentru dezvoltarea principiilor democratice, implicării sociale și politice responsabile și informare a cetățenilor, dar și un risc pentru securitatea națională, dar și regională.

Principalele bariere și provocări

Inițierea elaborării Planului Interministerial AIM vine să răspundă la următoarele bariere și provocări în Republica Moldova:

- Comparativ cu alte state, în prezent, Republica Moldova nu are o politică, program sau strategie națională care vizează în mod special domeniul AIM și digitală. În mare parte, toate inițiativele, proiectele, resursele și cercetările desfășurate până acum au fost făcute la inițiativa reprezentanților societății civile, cu suportul comunității donatorilor și în conformitate cu agenda acestora. Instituțiile de stat implicate au avut, de regulă, rol de partener al acestor proiecte sau inițiative, și nu inițiator, finanțator și implementator direct.

- Actualmente nu există nicio instituție/autoritate de stat special desemnată să supravegheze și să coordoneze domeniul AIM. La fel, nu există un plan la nivel național care ar include obiective specifice, plan de acțiuni, un buget alocat și lipsește o coordonare strategică și eficientă a eforturilor și proiectelor necesare în domeniul AIM. Această situație cauzează lacune în comunicarea și coordonarea între diferite instituții guvernamentale, donatori sau societatea civilă care lucrează în domeniul AIM sau al combaterii dezinformării, ce deseori cauzează suprapunerea sau desincronizarea eforturilor de alfabetizare media și informațională.
- Școala trebuie să ofere mediul și oportunitatea de a dezvolta gândirea critică a copiilor, care sunt obligatorii pentru pregătirea tinerelor generații pentru o viață, mai ales în era digitală actuală. Disciplina opțională *Educație pentru media*, predat la treapta primară, gimnazială și liceală de învățământ, este una opțională, astfel încât sistemul de educație formală nu garantează accesul tuturor elevilor și studenților la dezvoltarea abilităților AIM. Accesul limitat la cursul opțional este cauzat inclusiv de deficitul calitativ și cantitativ de cadre didactice cu care se confruntă sistemul educațional, iar mulți învățători au abilități insuficiente în AIM, dar mai ales digitală. Accesul este și mai limitat sau practic inexistent pentru elevii care studiază în școlile cu predare în limba rusă, găgăuză sau bulgară, precum și în școlile tehnice și profesionale sau colegii.
- Resursele umane, expertiza sau voința limitată ale instituțiilor de stat împiedică preluarea responsabilităților în domeniul AIM și a luptei eficiente cu dezinformarea sau știrile false ce vizează domeniul lor de activitate.
- Nu există o metodologie care ar permite evaluarea periodică a nivelului de alfabetizare informațională, media și digitală a populației din Republica Moldova, în special a celor mai vulnerabile categorii de populație sau regiuni etc. Toate studiile și datele de până la moment au fost elaborate la inițiativa societății civile și a donatorilor, în baza diferitor metodologii și în mare parte implementate o singură dată, ceea ce nu permite o evaluare a dinamicii în acest domeniu. Lipsa unor astfel de date reprezintă o provocare semnificativă pentru dezvoltarea strategiilor și politicilor bazate pe dovezi, dar și pentru măsurarea impactului general al unor astfel de documente sau acțiuni în domeniu.

Dimensiunea cercetării și evaluării AIM la nivel național

Așa cum s-a menționat la capitolul privind principalele bariere și provocări, la moment, Republica Moldova nu o are un sistem sau metodologie de evaluare la nivel național a gradului de AIM a societății, care să fie utilizată în mod regulat și să ofere o estimare la nivel de țară a dinamicii nivelului de dezinformare și alfabetizare media. Acest lucru face dificilă evaluarea progresului și a nivelului de impact atins de proiectele și inițiativele implementate în domeniile AIM și combatere a dezinformării și manipulării, nu oferă date suficiente și constante pentru a urmări dinamica în cadrul diferitor categorii de vârstă, de regiune sau limbă vorbită. De asemenea, este dificilă compararea nivelului de AIM din Republica Moldova cu cel din alte țări.

Datele disponibile în acest sens și metodologia aplicată nu sunt stabilite și agreate de o strategie sau program la nivel de stat și nu se bazează pe o metodologie unică și consecventă. De asemenea nu există alocări din bugetul de stat pentru o astfel de evaluare. În mare parte, aceste date sunt generate de studii și sondaje realizate la inițiativa societății civile și în cadrul proiectelor cu finanțare externă, respectiv ca parte a unor studii sau sondaje la nivel național care au acoperit și elemente ce țin de evaluarea domeniului sau abilităților de alfabetizarea media.

În martie 2023, a fost lansat al treilea *Studiu Național cu privire la Percepția populației despre mass-media și aptitudinile mediatică în Republica Moldova*³, care a evaluat percepția despre mass-media și a abilităților media în rândul cetățenilor din Republica Moldova în 2022 și, totodată, prezintă dinamica înregistrată comparativ cu rapoartele similare efectuate în 2018 și 2020. Studiul curent a estimat și în ce măsură consumatorii de media pot evalua calitatea conținutului mediatic și care este nivelul de cunoștințe în rândul diferitelor grupuri-țintă cu privire la aspecte precum propaganda și dezinformarea. Mai jos sunt listate cele mai relevante date pentru nivelul de autoaprecierea a AIM a cetățenilor, identificate în acest studiu pe baza chestionării unui eșantion reprezentativ la nivel național și demografic:

- 53% afirmă că ar putea deosebi când mass-media încearcă să manipuleze sau să schimbe părerea cetățenilor, cu 6% mai puțin cu sondajul din 2020;
- 44% în 2022 comparativ cu 36% în 2020, au declarat că le-ar fi greu să deosebească situațiile când mass-media încearcă să manipuleze populația;
- 90% sunt de acord cu afirmația că „este important ca moldovenii să poată deosebi știrile care au scop de manipulare sau dezinformare a cetățenilor”. Această tendință este una în creștere, în comparație cu anul 2020 (87%);
- 49% dintre respondenți susțin că nu sunt siguri dacă sursele pe care le urmăresc sunt într-adevăr independente;
- 73% consideră că populației din Republica Moldova îi este greu să deosebească știrile adevărate de cele false, ceea ce e cu 9% mai mult față de aceeași părere în 2020 și cu 12% față de datele din 2018;
- nivelul de cunoaștere a respondenților cu privire la noțiunea „știri false” este unul în creștere în urma ultimilor patru ani, 73% în 2022 declară că ei cunosc ce este o „știre falsă”, pondere cu 20% mai mare, față de aceeași opinie în 2018;
- în 2022 60% dintre acei intervievați afirmă că ei cunosc ce este „propaganda în media”, comparativ cu 44% dintre respondenții în 2020 și 34% - în 2018.

În decembrie 2022 Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) a lansat studiului „*Grupurile vulnerabile și/sau marginalizate în raport cu mass-media: acces, consum și alfabetizare media*” care a analizat și evaluat obișnuințele de informare a opt grupuri-țintă: femeile din mediul rural și urban cu vârsta cuprinsă între 30 – 59 de ani, tineri din mediul rural și urban cu vârsta cuprinsă între 18 – 29 de ani, persoanele cu dizabilități, cele în etate, etnia romă și refugiații. Studiul a arătat că persoanele cu cel mai mic grad de acces la sursele media în Republica Moldova sunt cele în etate și cele cu dizabilități. În cazul persoanelor în etate, în special a celor care locuiesc în mediul rural, a fost menționat faptul că accesul la presă este restricționat de lipsa cunoștințelor ce vizează utilizarea tehnologiilor informaționale (telefon, laptop), precum și de accesul la doar unul sau câteva posturi TV. Persoanele intervievate au raportat și un nivel scăzut de alfabetizare media în rândul grupurilor vulnerabile și/sau marginalizate pe care le reprezintă, oferă credibilitate mare informației furnizate de prieteni, cunoscuți, lideri locali, fără a o verifica suplimentar; percep ca adevăr absolut orice informație media din online; nu dețin suficiente cunoștințe despre cum să verifice informația din presă, chiar dacă au o bănuială că ar putea fi falsă. În cazul persoanelor cu deficiențe de auz, accesul la sursele media este restricționat de lipsa limbajului mimico-gestual la multe posturi TV, precum și de lipsa formatului special prevăzut pentru acest grup de persoane pe majoritatea paginilor web.

³ Studiul a fost realizat în cadrul proiectului „Presă în sprijinul democrației, incluziunii și responsabilității în Moldova” (MEDIA-M), finanțat de USAID, Ambasada Marii Britanii la Chișinău și implementat de Internews în Moldova.

Astfel, nivelul scăzut de educație media limitează grupurile vulnerabile și/sau marginalizate să beneficieze de informații de calitate, verificate și îi expune la un volum mare de informație falsă și care manipulează. În premieră, începând cu 2022, Republica Moldova a fost inclusă în lista țărilor evaluate în cadrul *Media Literacy Index*, efectuat din 2017 de *Open Society Institute*, care, în baza unui set de indicatori, evaluează potențiala vulnerabilitate a țărilor din Europa față de așa-numitele „știri false” și fenomene conexe. Datele din 2022 și 2023 au arătat că țările din sud-estul și estul Europei sunt, în general, cele mai vulnerabile la efectele negative ale știrilor false, datorate mass-mediei controlate, deficiențelor în educație și a unui nivel de încredere mai scăzut în societate. Țările evaluate sunt împărțite în cluster care grupează statele cu caracteristici identice de-a lungul indicelui de educație mediatică. Moldova s-a situat în al treilea cluster „de tranziție” din cele patru, situându-se pe locul 32 din totalul de 41 de țări evaluate în 2022 și 2023. Studiul dat a mai arătat că educația este unul din elementele-cheie care aduce rezultate de lungă durată și sustenabile în reducerea nivelului de vulnerabilitate al cetățenilor la știrile false.

Dimensiunea educației formale

La inițiativa Centrului pentru Jurnalism (CJI), cu sprijinul donatorilor externi⁴ și în baza unui acord încheiat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (actualul MEC), în anul de studii 2017-2018, disciplina opțională *Educație pentru media* a fost introdus oficial în programul școlilor primare din Moldova, urmat în 2018-2019 de lansarea cursului la nivel de gimnaziu. În 2019- 20220, disciplina opțională *Educație pentru media* a fost inclusă în Programul-cadru al Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova la toate cele trei trepte de învățământ – primar, gimnazial și liceal.

Per total, în perioada 2017-2023, peste 20,000 de elevi de la toate cele trei niveluri de învățământ au studiat disciplina opțională *Educație pentru media* în cel puțin o școală în toate regiunile Moldovei și în fiecare an se înregistrează o creștere a numărului de elevi.

Aproape toți învățătorii și profesorii care predau acest curs au fost instruiți de către CJI , cu sprijinul donatorilor externi, să predea disciplina *Educație pentru media*. Până în prezent, CJI a instruit în română și rusă peste 720 de cadre didactice (treapta primară, gimnazială și liceală). Merită menționat că, actualmente, există o ofertă mare de cursuri opționale, elevii având posibilitatea de a alege un singur curs opțional dintr-o listă de peste 80 de cursuri opționale pentru toate nivelurile școlare.

Un avantaj competitiv important în acest context pe care l-a avut această disciplină opțională a fost anume faptul că este printre puținele care oferă cadrelor didactice un pachet complet de suport didactic și materiale necesare: instruirea cadrelor didactice, curriculum detaliat, manuale în format online și tipărite în română, rusă și chiar în limbajul Braille și format audio. În plus, există o mulțime de alte resurse care ajută la predarea alfabetizării media și instrumente, cum ar fi teste, jocuri de calculator, tutoriale video, articole și interviuri pe subiecte de alfabetizare etc. Toate aceste informații sunt actualizate constant și pot fi accesate online, cum ar fi platforma www.educatia.mediacritica.md, creată de CJI. De asemenea, anual, din 2018, Centrul Independent de Jurnalism a promovat anual activitățile de alfabetizare informațională și media în școli în cadrul Săptămânii Educației Media.

Chiar dacă programele și manualele de educație mediatică sunt disponibile în limba rusă, iar CJI a oferit cursuri de formare pentru pedagogii școlilor cu predare în limba rusă, rata școlilor care au introdus această disciplină opțională este unul considerabil mai mic - 30 de școli în anii academici 2019-2022, în 2022 - 2023 - 19 școli, iar în 2023 - 2024 - 17 școli. Unul din principalele motive este faptul că școlile cu predare în limba rusă au mai puține ore disponibile sau chiar deloc pentru disciplinele opționale, deoarece

⁴ DW Akademie, Internews în Moldova, USAID Moldova, Ambasada Britanică la Chișinău, Oficiul Ambasadei Țărilor de Jos în Moldova

programul școlilor cu predare în limba rusă, găgăuză și bulgară includ mai multe discipline în comparație cu școlile cu predare în limba română, iar numărul maxim de ore de studiu pe săptămână permis este standard pentru toate școlile. tinerii care decid să-și continue studiile în școlile tehnice și profesionale sau colegii nu au acces la disciplina opțională *Educație pentru media*. Aceste instituții la fel au un cadru curricular diferit și nu au ore alocate pentru discipline opționale.

Deși introducerea disciplinei opționale *Educație pentru media* la toate treptele din învățământul general (primară, gimnazială și liceală), a fost o realizare, aceasta rămâne insuficientă. Următoarea etapă în acest sens este dezvoltarea alfabetizării media, informaționale și digitale a elevilor prin integrarea acestor elemente în disciplinele obligatorii, prin utilizarea unor tehnici inovatoare de predare, învățare și evaluare care promovează gândirea critică. De asemenea, pentru a extinde și încheia ciclul complet de educație formală, este necesară extinderea integrării elementelor de AIM și digitală în treapta preșcolară și universitară.

Dimensiunea educației non-formale

Oportunitățile de educație non-formală în Moldova în ultimii ani au fost disponibile datorită proiectelor oferite de reprezentanții organizațiilor societății civile (OSC), desfășurate datorită finanțării externe. Studiul „*Abordarea exhaustivă și avansarea alfabetizării media în Moldova*”, lansat în 2021 de Centrul Baltic pentru Excelență în Media în cooperare cu CJI, instruirile non-formale în domeniul AIM și digitală sunt oferite preponderent în capitală sau centre raionale, în mare parte pentru tineri și adulți și cel mai frecvent în limba română. Mai puține oportunități au persoanelor în etate, categoriile social-vulnerabile, cele cu dizabilități, reprezentanții etniei rome sau care sunt în detenție. Aceste instruirii au un caracter sporadic, au un conținut general și sunt în mare parte de scurtă durată.

Pe lângă OSC-uri, bibliotecile publice din Republica Moldova constituie o infrastructură cu potențial major în promovarea AIM și digitală non-formală, cu acoperire geografică la nivel național, care s-a dezvoltat și s-a consolidat pe parcursul ultimilor ani cu sprijinul donatorilor. La fel, a fost sprijinită instruirea bibliotecarilor în domeniul AIM și instruirea lor în calitate de formatori în AIM, crearea resurselor informaționale în domeniu pentru bibliotecari, precum și desfășurarea instruirilor cetățenilor în AIM în cadrul comunităților. În acest context Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) a elaborat și un *Program național pentru dezvoltarea educației media și culturii informaționale în biblioteci 2022-2024* care prezintă obiectivele și acțiunile propuse în acest sens. Deoarece la moment proiectele majore cu finanțare externă a bibliotecilor pentru desfășurarea activităților și instruirilor în domeniul AIM și digitală au fost finalizate și nu mai există finanțare, această rețea și grup de potențiali ambasadori comunitari ai AIM la nivel național nu este valorificată pe deplin.

Dimensiunea sectorului mass-media

Profilul sectorului media al unei țări este un factor important care poate avea atât o influență pozitivă, cât și o una negativă asupra nivelului de AIM a cetățenilor săi. Mass-media, dar mai ales cea publică sunt actori importanți care pot influența atât pozitiv, cât și negativ nivelul de AIM a consumatorilor de media, deoarece pot fi în egală măsură surse de știri și informații obiective și calitative pentru cetățeni, dar și sursă a propagandei și manipulării. Iar Republica Moldova se confruntă atât cu propaganda internă, cât și cea externă, care a fost semnificativ intensificată odată cu începerea războiului în Ucraina.

Totuși, acest program își propune într-o măsură mai mică obiectivele de consolidare a sectorului mass-media în acest sens, deoarece la moment este în proiect de consultare și aprobare *Programul național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023-2026* care deja prevede multe inițiative în acest sector. În

document se menționează că serviciile mass-media sunt în egală măsură servicii educative, culturale și servicii economice, iar competența și profesionalismul corpului de jurnaliști și al managerilor media joacă un rol decisiv în funcționarea domeniului pe principii democratice și, în consecință, fortifică dreptul la informare, diversitatea culturală, pluralismul de opinii, protecția minorilor și protecția consumatorilor etc., ca valori sociale esențiale. Mass-mediei îi revine o contribuție aparte în depășirea crizelor sociale, precum cea provocată de pandemia de Covid-19, precum și în consolidarea suveranității informaționale naționale, fără de care nu poate fi realizată suveranitatea statală.

Ce ține de funcția de creatori și/sau distribuitori de conținut media sau campanii de informare care au ca scop AIM, puținele proiecte media realizate în acest sens s-au datorat de asemenea inițiativelor și sprijinului donatorilor externi. La moment, furnizorii publici „Teleradio-Moldova” și „Gagauziya Radio Televizionu” nu au prevăzute în grila de emisii emisiuni sau conținut care au ca scop AIM și digitală a populației. De asemenea, eventualele campanii informaționale (spoturi video sau audio cu mesaje educaționale sau informaționale de AIM) nu pot fi plasate gratuit, deoarece publicitatea/conținutul media care are ca scop promovarea abilităților de AIM și digitală nu este inclusă în lista subiectelor de interes public de către Comisia privind mesajele de interes public și în Legea nr. 62/2022.

Dimensiunea reglementării conținutului mass-media și informațional

Deși educația și creșterea gradului de conștientizare sunt poziționate ca soluțiile prioritare pe termen lung pentru a crește nivelul de AIM și digitală a populației, ce a fost demonstrat de succesul țărilor care au implementat aceste strategii și politici în educație, măsurile de reglementare sunt și ele necesare pe termen scurt pentru a aborda eroziunea democrației și provocările geopolitice cauzate de dezinformare. Moldova este afectată major la moment de propaganda și dezinformare generată de sursele media tradiționale, dar și de online. Cea mai vulnerabilă categorie de populație este cea vorbitoare de limbă rusă, masiv influențată de conținutul mediatic și informațional al propagandei ruse, dar și interne. În acest sens, în ultima perioadă instituțiile de stat responsabile au întreprins un șir de măsuri pentru a stopa și preveni fluxul de informații și conținut media cu caracter propagandistic, manipulator sau fals.

VI. IMPACT

Aprobarea și implementarea Planului Interministerial AIM va contribui la consolidarea și coordonarea eforturilor și inițiativelor intersectoriale în domeniul alfabetizării media. Impactul propus al acestui Program se referă la atingerea unei dinamici pozitive a ratei de cetățeni ce au abilități de AIM și sunt abilitați pentru o implicare mai eficientă dialog și libertatea de exprimare responsabilă, în accesul la informație, egalitate de gen, diversitate, pace și dezvoltare durabilă. Ca urmare a implementării inițiativelor propuse, acest Program va contribui la realizarea următoarelor schimbări pozitive și rezultate la nivel național:

- Includerea oficială de către statul Republica Moldova a domeniului AIM și digitală în agenda sa la nivel de stat și în conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova, documentele de politici strategice naționale în domeniul educației și a securității informaționale;
- Asumarea angajamentului pentru sporirea AIM și digitală a cetățenilor de către Ministerul Educației și Cercetării și a Ministerului Culturii;
- Consolidarea și eficientizarea comunicării, colaborării și coordonării intersectoriale a acțiunilor și inițiativelor implementate de grupuri de actori ai domeniului AIM și digitală;

- Utilizarea eficientă și strategică a resurselor educaționale, didactice și a expertizei umane acumulate în domeniul AIM și digitală și evitarea dublării inițiativelor și eforturilor paralele similare;
- Asigurarea dezvoltării abilităților de AIM și digitală a tuturor copiilor și tinerilor în cadrul sistemului de învățământ formal la toate etapele – preșcolară, primară, gimnazială și liceală, inclusiv pentru elevii din colegii și școli profesionale, dar și pentru reprezentanții minorităților lingvistice, va constitui un fundament pentru o viitoare societate cu un grad înalt de AIM și digitală;
- Sporirea gradului de înțelegere și utilizare rațională a media de către populație și creșterea numărului de consumatori media și informaționali avizați și responsabili;
- Creșterea abilităților societății de a gândi critic și a analiza mesajele transmise de media și spațiului informațional offline și online, de a discerne între informațiile veridice și manipulare, de a lua decizii și de a acționa în cunoștință de cauză;
- Creșterea calității produselor din sectorul media și consolidarea sectorului la general, ca urmare a creșterii ratei audienței ce demonstrează un nivel înalt de alfabetizare media, informațională și digitală, care caută și solicită un conținut media calitativ elaborat în conformitate cu principiile etice și deontologice solicitate de societate;
- Creșterea rezilienței societății la conținutul media și informațional propagandistic, manipulator sau de dezinformare și, prin urmare, diminuarea riscurilor aduse de acestea pentru securitatea națională;
- Eficientizarea modalității de comunicare a instituțiilor de stat cu cetățenii și cu mass-media, precum și a reacției rapide și un management mai eficient al crizelor informaționale, dezinformare, manipulare etc;
- Republica Moldova are dezvoltat un cadru de evaluare și monitorizare coordonat și finanțat de stat, ce oferă anual date cu privire la nivelul și dinamica abilităților de AIM și digitală a cetățenilor săi, în baza unei metodologii reprezentative la nivel național.

VII. RISCURI DE IMPLEMENTARE

Riscul anticipat	Impact (Scăzut, Mediu, Înalt)	Probabilitate (Joasă, Medie, Înaltă)	Măsuri de diminuare/ înlăturare a riscurilor
1. Risc uman: lipsa de expertiză și deficitul cantitativ și calitativ a cadrelor didactice și specialiștilor în domeniul AIM.	Înaltă	Înaltă	- Dezvoltarea continuă a capacităților personalului implicat în procesul de implementare (cadrele didactice, formatorii/ambasadorii educației non-formale în domeniul AIM și digitală) - Estimarea relevantă a etapelor de pilotare, a ariei de implementare a acțiunilor Programului.
2. Risc extern: continuarea sau extinderea războiului în Ucraina ce poate afecta situația politică, socială și economică din țară.	Înaltă	Medie	Prioritizarea subiectului legat de creșterea nivelului de AIM și digitală a tinerilor și adulților de către Guvern pentru anii 2024-2026
3. Risc politic: instabilitatea politică și politizarea excesivă a domeniului poate crea obstacole în procesul de implementare a Programului.	Mediu	Joasă	Prioritizarea programelor și politicilor publice care pot contribui la dezvoltarea abilităților de AIM a cetățenilor, dar și a personalului Guvernului, instituțiilor publice, autorităților locale și includerea acestora în planurile și strategiile instituțiilor relevante.
4. Risc financiar: neacoperirea financiară a acțiunilor din Planul de acțiuni al Planului Interministerial AIM	Mediu	Medie	- Planificarea acțiunilor în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu; - Estimarea corectă a costurilor inițiativelor propuse în plan și reevaluarea la necesitate. - Atragerea asistenței externe din partea partenerilor de dezvoltare, dar și a sectorului privat.
5. Risc de comunicare și bună coordonare: conștientizarea scăzută a instituțiilor responsabile cu privire la prioritățile și importanța Programului.	Mediu	Medie	- Implementarea Planului de acțiuni al Programului în cooperare cu organizațiile societății civile și autoritățile publice locale - Menținerea comunicării regulate, transparente și eficiente cu organizațiile societății civile și a comunității donatorilor externi și a instituțiilor naționale și internaționale relevante.

VIII. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE ȘI PARTENERI DE IMPLEMENTARE

În conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și HG nr. 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, acest plan a fost elaborat în mod participativ și transparent, în consultare cu un grup de lucru format din reprezentanții instituțiilor relevante și experți în domeniu. Elaborarea Planului Interministerial AIM a fost coordonată de Centrul pentru Jurnalism Independent în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Culturii.

PARTENERI DE IMPLEMENTARE ȘI FINANȚATORI	POTENȚIALI PARTENERI DE IMPLEMENTARE SI FINANȚATORI EXTERNI
Instituții de stat / bugetare • MMPC - Ministerul Muncii și Protecției Sociale • CA - Consiliul Audiovizualului • INEL - Institutul Național de Educație și Leadership • ARTICO - Centrul Republican pentru Copii și Tineret • Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media • Consiliul Europei Societatea Civilă • CJI - Centrul pentru Jurnalism Independent Finanțatori: • Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare din Germania prin intermediul Deutsche Welle Akademie (DW) • SIDA/Sweden - The Swedish International Development Cooperation Agency prin intermediul Internews în Moldova • UNICEF - United Nations Children's Fund • USAID Moldova - United States Agency for International Development prin intermediul Internews în Moldova • Ambasada Marii Britanii prin intermediul Internews în Moldova • Delegația Uniunii Europene la Chișinău	Potențiali parteneri de implementare: • CMT - Centrul Media pentru Tineri • Alte Organizații a Societății Civile ce implementează activități AIM • ABRM – Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova • Școala de Jurnalism din Moldova • Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării • Universitățile de stat din Bălți, Cahul, Comrat, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică „I. Creangă”, Clasa Viitorului • Centrului de Formare Continuă și Leadership (CFCL) • Sistemul național de Biblioteci / BNRM (Biblioteca Națională) • Centrul de Formare Profesională Continuă pentru Bibliotecari • Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova • MEDIACOR Potențiali finanțatori: • PNUD Moldova - United Nations Development Programme • UN Women Moldova • Ambasadele din Moldova

IX. DRAFTUL ACȚIUNILOR PLANULUI INTERMINISTERIAL 2024 - 2026 de integrare în planurile de acțiuni anuale ale instituțiilor relevante de stat a activităților Alfabetizării Informațională și Media (AIM) ⁵

TBC – urmează a fi confirmat TBD - urmează a fi stabilit

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
OBIECTIVUL GENERAL 1: Integrarea dezvoltării abilităților de gândire critică, de alfabetizare informațională, media și digitală în cadrul disciplinelor obligatorii din instituțiile de învățământ din Republica Moldova (ciclul de studiu preșcolar, primar, gimnazial, liceal și universitar)						
Obiectiv specific 1.1. Lansarea/Pilotarea procesului de integrare a dezvoltării abilităților AIM în instituțiile preșcolare din Republica Moldova						
1.1.1. Elaborarea conceptului cu privire la integrarea dezvoltării abilităților AIM în curricula instituțiilor preșcolare din Republica Moldova, ce ar identifica și descrie competențele AIM pentru copiii de vârstă 5-7 ani.	2024 - 2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Organizații din societatea civilă Experți în domeniul educației și AIM	Draftul Conceptului publicat	Website MEC	TBD
1.1.2. Consultarea conceptului din acțiunea 1.1.1. și aprobarea conceptului revizuit în urma consultării publice.	2024 - 2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Organizații din societatea civilă Experți în domeniul educației și AIM	Conceptul revizuit în urma consultării publice aprobat	Website MEC	TBD
1.1.3. Elaborarea unui ghid practic pentru educatorii din instituțiile	2025	Ministerul Educației și	Organizații din societatea civilă	Ghidul publicat (în Română, Rusă)	Website MEC	TBD

⁵ Domeniul AIM include și competențele digitale și consum online.

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
preșcolare cu privire la modalitățile de integrare a obiectivelor educaționale și proiectelor tematice din domeniul AIM corespunzătoare pentru vârsta de 5-7 ani și resurse didactice ilustrative.		Cercetării (MEC)	Experți în domeniul educației și AIM			
1.1.4. Dezvoltarea resurselor didactice (inclusiv în format audio, video, de animație, multimedia etc.) pentru formarea competențelor AIM corespunzătoare pentru vârsta de 5-7 ani	2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Organizații din societatea civilă Experți în domeniul educației și AIM	Materialele disponibile online (în română, rusă)	Website MEC	TBD
1.1.5. Pilotarea activităților didactice cu obiective AIM în instituțiile de educație timpurie selectate pentru pilotare și a resurselor didactice în instituțiile de educație timpurie.	2025 - 2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Instituțiile preșcolare selectate pentru pilotare Organizații din societatea civilă	# de instituții preșcolare care au pilotat activități didactice cu obiective AIM	Website MEC	TBD
1.1.6. Elaborarea unui ghid practic (sau traducerea în limba română/rusă a unui ghid similar existent), inclusiv materiale în format video pentru părinții/tutorii de preșcolari și elevi ai claselor primare:	2024-2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Instituțiile preșcolare și școlare Organizații din societatea civilă	Ghidul publicat online (în Română, Rusă) # estimativ al părinților care au recepționat ghidul (ex. expediere online în grupuri Viber cu	Website MEC	TBD

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
- importanța și modalitățile de consum responsabil al informației pe diverse platforme a copiilor preșcolari (inclusiv aplicarea controlului parental al consumului de informație) - riscurile consumului informației, al spațiului online și jocurilor video și online etc.				părinți, prezentare la adunări de părinți etc.)		
1.1.7. Informarea părinților preșcolarilor și școlarilor din clasele primare cu privire la: - importanța și modalitățile de consum responsabil al informației pe diverse platforme a copiilor preșcolari (inclusiv aplicarea controlului parental al consumului de informație) - riscurile consumului de informații, al spațiului online și jocurilor video și online etc. (inclusiv prin integrarea obiectivelor AIM în <i>STRATEGIA intersectorială privind dezvoltarea abilităților și</i>	2025-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Instituțiile preșcolare și școlare Experți AIM	# de instituții preșcolare care au organizat activități de informare AIM pentru părinți # estimativ al părinților informați	Website MEC Website CJI	TBD

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
<i>competențelor parentale pe anii 2015-2021)</i>						
1.1.8. Desfășurarea unei caravane a spectacolului PIKPOK.ONLINE@GUGUTĂ (youtube.com) (în română și rusă) în instituțiile preșcolare, școlare și centre culturale din țară.	2024-2026	Ministerul Culturii (MC) Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Teatrul de păpuși “Guguță” Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) Instituțiile preșcolare și școlare	# de spectacole # de copii care au vizionat spectacolul (desegregate pe regiuni)	TBC Web site CJI Rapoarte CJI	Ambasada Regatului Țărilor de Jos în Republica Moldova prin intermediul Internews în Moldova
1.1.9. Evaluarea activităților didactice și informaționale a AIM pilotate (chestionar unic online).	2025-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Instituțiile preșcolare și școlare Experți AIM	Chestionarul online (în română și rusă) # respondenților rezultatele chestionării	TBC	TBC
Obiectiv specific 1.2. Lansarea/Pilotarea procesului de integrare trans disciplinară a dezvoltării abilităților AIM și digitală în instituțiile de învățământ general, inclusiv în instituțiile profesional tehnice din Republica Moldova						
1.2.1. Stabilirea unor colaborări internaționale cu alte state care sunt la etape similare de integrare a AIM și digitală în educația formală (ex. România, Armenia), cu scopul dezvoltării metodologiilor și resurselor didactice de integrare a dezvoltării AIM și digitale trans-		Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	Acord de colaborare semnat # ședințe comune	TBD	TBD

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
disciplinare în Curriculumul Național.						
1.2.2. Elaborarea studiului privind nivelul de integrare a educației media în Curriculumul Național	2024-2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	Studiului privind nivelul de integrare a educației media în Curriculumul Național publicat	Website CJI Website MEC	Deutsche Welle Akademie (DW), cu susținerea Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare din Germania
1.2.3. Realizarea studiului privind reflectarea descriptorilor de competență media în manualele școlare	2024-2025?	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	Studiul privind reflectarea descriptorilor de competență media în manualele școlare publicat	Website CJI Website MEC	
1.2.4. Elaborarea metodologiei și suportului didactic pentru integrarea conceptelor de educație și alfabetizare media și informațională în cadrul disciplinelor din Aria Limbă și Comunicare (limba română) treapta gimnazială.	2024 (realizat)	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	Metodologia și suportul didactic publicate	Website CJI Website MEC	
1.2.5. Elaborarea metodologiei și suportului didactic pentru integrarea conceptelor de educație și alfabetizare media și informațională în cadrul disciplinelor din Aria Limbă și Comunicare (limba engleză)	2024-2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	Metodologiei și suportului didactic publicate	Website CJI Website MEC	

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
treapta liceală, inclusiv pentru colegii și școli profesionale.						
1.2.6. Instruirea cadrelor didactice (treapta gimnazială și liceală) în integrarea conceptelor de educație media în cadrul disciplinelor din Aria Limbă și Comunicare (limba română și limba engleză).	2024-2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	# cadrelor didactice instruite (desegregate pe treptele liceală, gimnazială și pe regiuni)	Rapoarte CJI	
1.2.7. Pilotarea Metodologiei privind integrarea activităților de educație media în învățământul gimnazial și liceal, inclusiv pentru cadrele didactice din colegii și școli profesionale.	2024-2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	# de instituții școlare care au pilotat metodologia	Rapoarte CJI	
1.2.8. Instruirea cadrelor didactice din colegii și școli profesionale în integrarea conceptelor de educație media în cadrul disciplinelor din Aria Limbă și Comunicare (limba română și limba engleză).	2025-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	TBD	# cadrelor didactice instruite (desegregate pe colegii și școli profesionale și pe regiuni)	TBD	TBD
1.2.9. Pilotarea Metodologiei privind integrarea activităților de educație media în colegii și școli profesionale.	2025-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	TBD	# de instituții școlare care au pilotat metodologia	TBD	TBD
1.2.10. Evaluarea eficienței și rezultatelor procesului de pilotare a integrării conceptelor de educație media în	2024-2025	Ministerul Educației și	Centrul pentru Jurnalism	Raportul de evaluare publicat	Website CJI	Deutsche Welle Akademie

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
cadrul disciplinelor din Aria Limbă și Comunicare (limba română și limba engleză)		Cercetării (MEC)	Independent (CJI)		Website MEC	(DW), cu susținerea Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare din Germania
Obiectivul specific 1.3 Creșterea accesului cadrelor didactice din învățământul general și universitar la oportunități de dezvoltarea a abilităților și capacităților în domeniul AIM și digitală și promovarea și integrarea acestora în procesul de predare.						
1.3.1. Elaborarea și promovarea programelor de formare acreditate pentru cadrele didactice în domeniul implementării tehnicilor și metodelor de predare și evaluare care încurajează/stimulează gândirea critică.		Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Institutul Național de Educație și Leadership (INEL)	# de cadre didactice instruite / acreditate	TBD	TBD
1.3.2. Elaborarea unui curs de formare / curricula în domeniul AIM și digitală pentru profesori universitari ai Universității Pedagogice Ion Creangă și	2024	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	UNICEF	Cursul/curricula elaborată și publicată	TBD	UNICEF TBD

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
Universității de Stat a Moldovei (USM).						
1.3.3. Pilotarea instruirii în AIM și digitală pentru profesori universitari ai Universității Pedagogice Ion Creangă și Universității de Stat a Moldovei (USM).	2025-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	UNICEF	# de profesori instruiți (desegregați după instituție/facultate)	TBD	UNICEF TBD
1.3.4. Integrarea modulelor AIM și digitală în cadrul instituțiilor de învățământ cu profil pedagogic.	2025-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Universitățile din Bălți, Cahul, Comrat, USM și Universitatea pedagogică „I. Creangă,,	Curricula și programul revizuit aprobat și lansarea implementării	# Lista facultăților care au integrat modulele AIM și digitală (desegregate după instituțiile cu profil pedagogic)	TBD
1.3.5. Promovarea integrării în portofoliul cursurilor centrelor de excelență și de formare profesională continuă a cadrelor didactice a modulelor/sesiunilor de alfabetizare media, informațională și digitală.	2025-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Institutul Național de Educație și Leadership (INEL) Centrelor de excelență și de	# de cadre didactice instruite / acreditate	TBD	UNICEF

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
			formare profesională continuă Mediacor TBC Clasa Viitorului TBC			
1.3.6. Actualizarea Programelor Umaniste ale Centrului de Formare Continuă și Leadership (CFCL) prin integrarea subiectelor de dezvoltare a AIM și digitală în cadrul disciplinei predate.	2025-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrului de Formare Continuă și Leadership (CFCL)	Curricula și programul revizuit aprobat și lansarea implementării	TBD	TBD
1.3.7. Instruirea profesorilor universitari de la Facultățile de Jurnalism și Comunicare în domeniul AIM și digitală și integrarea acestor concepte în curricular facultăților de profil.	2025-2026		Școala de Jurnalism din Moldova Societatea Civilă/Expertii AIM	# de profesori instruiți (desegregați după instituție/facultate)	TBD	UNICEF TBD
OBIECTIVUL GENERAL 2. Ajustarea și continuarea promovării disciplinei opționale Educație pentru media în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, ciclul de studiu primar, gimnazial și liceal, în cadrul disciplinei opționale Educație pentru media						
Obiectiv specific 2.1. Optimizarea și actualizarea curriculei și a materialelor didactice a disciplinei opționale Educație pentru media						
2.1.1. Revizuirea și ajustarea conținutului manualelor de Educație pentru media pentru treapta primară (în limbile română și rusă).	2024 (realizat)	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	Manualul revizuit pentru treapta primară publicat (în limbile română și rusă)	Website CJI Website MEC	Guvernul Suediei / The Swedish International Development

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
2.1.2. Revizuirea și ajustarea conținutului manualelor de Educație pentru media pentru treapta <i>gimnazială</i> (în limbile română și rusă).	2024 (realizat)	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	Manualul revizuit pentru treapta gimnazială publicat (în limbile română și rusă)	Website CJI Website MEC	Cooperation Agency (SIDA) Internews în Moldova
2.1.3. Revizuirea și ajustarea conținutului manualelor de Educație pentru media pentru treapta <i>liceală</i> (în limbile română și rusă).	Septembrie 2024	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	Manualul revizuit pentru treapta liceală publicat (în limbile română și rusă)	Website CJI Website MEC	
2.1.4. Continuarea instruirilor (în limbile română și rusă) pentru cadrelor didactice (învățători/învățătoare și profesori/ profesoare) în predarea disciplinei opționale Educație pentru media.	2024	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	# cadrelor didactice instruite (desegregate după treapta primară, gimnazială și liceală)		Guvernul Suediei / The Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA) USAID Moldova - United States Agency for International Development UK AID Moldova

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
						Internews în Moldova
2.1.5. Elaborarea metodei standard de evaluare în format disponibil online și offline al performanțelor, cunoștințelor și abilităților de AIM ale elevilor care au finalizat disciplina opțională Educație pentru media (în baza metodei pre și post evaluare, pentru a permite evaluarea dinamicii).	2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) TBC	Instrumentul de evaluare creat și disponibil # de respondenți (desegregate după instituții de învățământ) Rezultatele evaluării	TBD	TBD
Obiectiv specific 2.2. Creșterea accesului online și offline al tinerilor, inclusiv a celor cu cerințe educaționale speciale, la resursele educaționale și informaționale în domeniul alfabetizării media și informaționale în cadrul educației formale						
2.2.1. Elaborarea formatului digital al cursului opțional <i>Educație pentru media</i> pentru treapta primară.	2024	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	formatul digital al cursului opțional <i>Educație pentru media</i> pentru treapta primară	Raport CJI	Guvernul Suediei / The Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA) Internews în Moldova
2.2.2. Elaborarea formatului digital al cursului opțional <i>Educație pentru media</i> pentru treapta gimnazială și liceală.	2024/2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	formatul digital al cursului opțional <i>Educație pentru media</i> pentru treapta gimnazială și liceală.	Raport CJI Website CJI	
2.2.3. Adaptarea conținutului manualelor de Educație pentru media pentru persoanele cu	2024 (realizat)	Ministerul Educației și	Centrul pentru Jurnalism	# de manuale Educație pentru media publicate în	Raport CJI	

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
deficiențe de auz și de vedere prin publicarea manualelor în format Braille pentru persoanele cu deficiențe de vedere (treapta primară, gimnazială și liceală)		Cercetării (MEC)	Independent (CJI)	format Braille pentru persoanele cu deficiențe de vedere Lista instituțiilor care au recepționat manualele # estimativ al persoanelor care au acces la Manual Educație pentru Media în format Braille		
2.2.4. Elaborarea și distribuirea de materiale informaționale/ didactice în format video cu subiecte relevante pentru alfabetizarea media și informațională subtitrate și/sau traduse în limbaj mimico-gestual pentru persoanele cu deficiențe de auz.	2024/2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)	# lecțiilor video publicate online # estimativ al beneficiarilor	Website CJI	
OBIECTIVUL GENERAL 3. Creșterea nivelului de alfabetizare informațională, media și digitală a cetățenilor prin intermediul programelor educaționale non-formale, a resurselor și campaniilor informaționale și media						
Obiectiv specific 3.1 Creșterea și diversificarea oportunităților pentru tineri și adulți la instruirii non-formale și resurse în domeniile relevante alfabetizării media, informațională și digitală						
3.1.1. Includerea/ integrarea de către Direcția Tineret din cadrul MEC	2024-2026	Ministerul Educației și	Societatea Civilă	# de inițiative/ resurse/ activități de	Planurile anuale de	Mijloace bugetare

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
a programelor anuale de granturi din bugetul de stat pentru elaborarea și implementarea inițiative/resurse/activități care au ca scop informarea și instruirea în domenii relevante AIM pentru tineri (7-35 ani)		Cercetării (MEC) Direcția politic i în domeniul tineret	Organizații de tineret Consiliile elevilor	informare și educație non-formala (desegregate pe regiuni, categorii de beneficiari) # de tineri care au participat la activități de informare / instruire în AIM sau/și beneficiat de resurse AIM # resurse în domeniul AIM create	acțiuni ale MEC Rapoartele MEC Rapoarte Direcția po litici în domeniul ti neret Rapoartele beneficiaril or de grant	
3.1.2. Integrarea AIM în programele de instruire și informare desfășurate de Direcția politici în domeniul tineret (ex. Consiliile elevilor, managementul instituțiilor școlare)	2024-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC) Direcția politic i în domeniul tineret	TBD	# de persoane care au beneficiat de activități de informare / instruire / resurse în domeniul AIM (desegregate pe regiuni, categorii de beneficiari)	Planurile anuale de acțiuni MEC Rapoarte MEC Rapoarte Direcția po litici în domeniul ti neret	Mijloace bugetare Mijloace de finanțare externe (TBD)
3.1.3. Includerea/ integrarea de către a Ministerului Culturii programelor anuale de granturi din bugetul de	2024-2026	Ministerul Culturii (MC)	Organizații Societatea Civilă	# de inițiative/ resurse/ activități de educație non-formala	Planurile anuale de	Mijloace bugetare

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
stat pentru elaborarea și implementarea inițiative/resurse/activități social-culturale care au ca scop informarea și instruirea în domenii relevante AIM pentru populație.			Instituții de cultură Centre de creație	sau social-cultural realizate în domeniile relevante AIM și digitală pentru tineri, adulți (inclusiv persoane în etate și categorii vulnerabile)# de tineri care au participat la activități de informare / instruire în AIM # de persoane care au beneficiat de activități de informare / instruire în AIM sau/și de resurse AIM	acțiuni ale MC Rapoartele MC Rapoartele beneficiarilor de grant	
3.1.4. Program de susținere a proiectelor teatrale/culturale de promovarea alfabetizării Informaționale și Media	2025-2026	Ministerul Culturii (MC)	Instituții de cultură		Planurile anuale de acțiuni ale MC	Mijloace bugetare
3.1.5. Ccoordonarea desfășurării Săptămânii Educației Media în Moldova (SEM) care promovează educația media și consumul critic de informație în cadrul	2024-2026	Ministerul Culturii (MC) Ministerul Educației și	Instituțiile de învățământ Centrul pentru Jurnalism	# activități desfășurate (desegregate pe regiuni, categorii de beneficiari)		Mijloace bugetare ✓

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
instituțiilor de învățământ și a bibliotecilor, precum și în cadrul centrelor de tineret și cele de creație și de către instituțiile mass-media și comunității la general.		Cercetării (MEC)	Independent (CJI) Sistemul național de Biblioteci BNRM (Biblioteca Națională) Centrelor de tineret și creație	# de tineri care au participat la /beneficiat de activități de informare / instruire în AIM		
3.1.6. Promovarea implementării activităților de informare a tinerilor și adulților în cadrul Zilei Mondiale a Siguranței pe Internet (Safer Internet Day) în cadrul instituțiilor de învățământ și a bibliotecilor, precum și în cadrul Centrelor de tineret și cele de creație și de către instituțiile mass-media.	2024-2026	Ministerul Culturii (MC) Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Sistemul național de Biblioteci BNRM (Biblioteca Națională)/ABRM Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) Centrelor de tineret și creație	# activități desfășurate (dezaggregate pe regiuni, categorii de beneficiari) # de persoane care au participat la /beneficiat de activități de informare / instruire în AIM		Mijloace bugetare Finanțatori externi TBD
3.1.7. Extinderea numărului de biblioteci care are personal instruit în domeniul AIM și educației digitale și au incluse în portofoliul de activități de	2024-2026	Ministerul Culturii (MC)	ABRM – Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova	# de biblioteci care are personal instruit în domeniul AIM și educației digitale	TBD	TBD

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
instruire non-formală sau de promovare a AIM și digitală.			Centrul de Formare Profesională Continuă pentru Bibliotecari.			
3.1.8. Integrarea componentei de AIM și digitală în programele de educație non-formală pentru persoanele în etate coordonate de Ministerului Muncii și Protecției Sociale (<i>Universitatea pentru Vârsta a Treia, Cluburi pentru vârstnici</i> etc.)	2024-2026	Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	TBD	# activități de inițiativă/ resurse/ activități de informare și educație non-formală în AIM # de beneficiari ai inițiativă/ resurse/ activități de informare și educație non-formală în AIM	TBD	TBD
3.1.9. Centralizarea și suplinirea unei arhive unice digitale/online și hard a resurselor (cărți, manuale, ghiduri etc.) din domeniul AIM și digitală stocate.	2024-2026	Ministerul Culturii (MC)	BNRM (Biblioteca Națională)/ABRM	# titluri domeniul AIM	Platforma online a bibliotecii/ arhivei digitale	Surse externe de finanțare (pentru creare alocate) Mijloace bugetare (pentru menținere)
3.1.10. Desfășurarea activităților de informare și instruire în AIM pentru formatorii și partenerii ARTICO (Ex. Direcțiile de	2024-2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	ARTICO	# activități de informare / instruire în AIM	Planul de activitate ARTICO,	TBD

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
învățământ general și cel non-formal)				# de beneficiari ai activităților de informare / instruire în AIM	website ARTICO	
3.1.11. Desfășurarea activităților de informare și instruire în AIM pentru beneficiarii ARTICO (beneficiarii activităților After school, Clubul de vacanță ACADEMIA TA (5 - 13 ani), Clubul voluntarilor, Consiliul Național al Elevilor, Cercuri/proiecte educaționale, Pixel Media Center – școala de TV, Cariera Mea)	2024-2026	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	ARTICO	# activități de informare / instruire în AIM # de copii/tineri care au participat la activități de informare / instruire în AIM	Planul de activitate ARTICO, website ARTICO	TBD
3.1.12. Inițierea activităților/proiectelor dedicate alfabetizării informaționale și media din perspectiva unei autorități de reglementare în domeniul audiovizualului (TBD)	2024 (lansat)	Consiliul Audiovizualului (CA)	Consiliul Audiovizualului (CA) Societatea civilă Experți AIM	# activități de informare	Rapoartele CA	TBD (EU)
Obiectiv specific 3.2 Creșterea accesului pentru diverse categorii de populație la conținut media ce au ca scop alfabetizării media, informațională și digitală						
3.2.1. Includerea în grila furnizorului public național de servicii media Compania „Teleradio-Moldova” a conținutului media în limba	2025-2026	Ministerul Culturii Direcția Politici in	Compania „Teleradio-Moldova”	# de programe/conținut media de AIM publicat/difuzat	TBC	Mijloace bugetare Surse externe de finanțare

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
română, rusă (inclusiv cu format disponibil pentru persoanele cu deficiență de auz sau vedere) care are ca scop dezvoltarea abilităților de alfabetizare media și informațională (identificarea elementelor de dezinformare, manipulare, propagandă, fortificarea a capacităților de analiză a informației etc.)		Domeniul Mass-media a MC Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media				(nedisponibile) TBD
3.2.2. Includerea în grila furnizorului public regional de servicii media – Compania „Gagauziya Radio Televizionu” a conținutului media în limba găgăuză (inclusiv cu format disponibil pentru persoanele cu deficiență de auz sau vedere) care are ca scop dezvoltarea abilităților de alfabetizare media și informațională (identificarea elementelor de dezinformare, manipulare, propagandă, fortificarea capacităților de analiză a informației etc.)	2025-2026	Ministerul Culturii Direcția Politici în Domeniul Mass-media a MC Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	Compania „Gagauziya Radio Televizionu” Mass media națională și regională	# de programe/conținut media de AIM publicat/difuzat	TBC	Mijloace bugetare

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
3.2.3. Integrarea conținutului media care are ca scop dezvoltarea abilităților AIM și digitală în cadrul programelor de televiziune (inclusiv cu format disponibil pentru persoanele cu deficiență de auz) și radiodifuziune sonoră în limba minorităților naționale: bulgară, găgăuză, romă și ucraineană.	2025-2026	Ministerul Culturii Direcția Politici în Domeniul Mass-media a MC - Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.	Mass media națională și regională	# de programe/conținut media de AIM publicat/difuzat	TBC	Surse externe de finanțare (nedisponibile) TBD
3.2.4. Includerea publicității/conținutului media care are ca scop promovarea abilităților de AIM și digitală în lista subiectelor de interes public din către Comisia privind mesajele de interes public.	2025-2026	Ministerul Culturii (MC) Direcția Politici în Domeniul Mass-media a MC Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.	TBC	TBC	TBC	Mijloace bugetare

Acțiunile propuse	Termenul de realizare	Instituțiile responsabile / coordonatoare	(Potențiali) Parteneri / implementatori	Indicatori	Sursă de verificare	Sursa de finanțare
Obiectiv specific 3.3. Monitorizarea/evaluarea la nivel național a nivelului de AIM a populației din Republica Moldova						
3.3.1. Efectuarea unei analize/studiu de analiză a experienței internaționale și regionale în metodologiile de evaluare la nivel național a AIM și digitală a populației și listarea unor recomandări metodologice pentru Republica Moldova.	2025	Ministerul Educației și Cercetării (MEC) Ministerul Culturii (MC)	Organizațiile Societății Civile/centre de cercetare Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării.	Studiul publicat	TBD	TBD
3.3.2. Elaborarea metodologiei de evaluare anuală AIM și digitală a populației.	2025	TBD	TBD	Metodologiei de evaluare anuală AIM și digitală a populației publicată	TBD	TBD
3.3.3. Pilotarea metodologiei de evaluare anuală a AIM și digitală a populației.	2025-2026	TBD	TBD	Pilotarea metodologiei finalizată și raportul acesteia	TBD	TBD
3.3.4. Revizuirea și implementarea studiului de în baza metodologiei finale de evaluare anuală/bianuală a AIM și digitală a populației.	2026	TBD	TBD	Raportul de evaluare anuală/bianuală a AIM și digitală a populației.	TBD	TBD